

Herta Fischer

Underbarnet från Wien som kom att älska Sverige

När Herta Fischer efter en tids sjukdom stilla avled natten till den 24 januari, 98 år gammal, kunde hon se tillbaka på ett rikt liv.

Herta växte upp i en borgerlig, ortodoxt judisk familj i Wien. Hennes musikalitet märktes tidigt, hon blev snabbt virtuos på piano, och som underbarn turnerade hon tillsammans med mamman i Europa, bl.a. i Sverige.

När nazisterna tog över makten i Österrike 1938 flydde Herta tillsammans med mamman till Sverige. De svenska myndigheterna kan inte sägas ha varit särskilt välkomnande, och Hertas situation blev särskilt utsatt genom att hon blev gravid och fick en dotter som hon kände sig tvungen att adoptera bort. Tack vare vänliga människor lyckades Herta få bostad och hjälp till olika ströjobb, bl.a. som krogpianist.

Efter de första kaotiska åren i Sverige med kriget utanför gränserna blev Hertas tillvaro tryggare. Hon gifte sig och fick en son. Hon fick åter engagemang som konsertpianist och försörjde sig i övrigt som pianopedagog. Som administratör inom Regionmusiken/Länsmusiken under många år var hon legendarisk för sin förmåga att arrangera konserter och uppspelningar.

Politiskt tillhörde Herta Vänsterpartiet och representerade partiet i fullmäktige i Solna några mandatperioder från slutet av 1960-talet och sedan i landstinget i flera decennier. Mest känd blev hon för sina insatser inom kulturområdet men hennes engagemang räckte till för alla samhällsområden. Och hon var kunnig och påläst inför debatterna och väckte respekt långt utanför det egna partiet.

Hertas samhällsengagemang sträckte sig långt utanför den direkta partipolitiken. Några exempel:

Riksförbundet för social och mental hälsa (RSMH), Handikappalliansen Solna-Sundbyberg, Etikprövningsnämnden för medicinsk forskning, Hyresgästföreningen, Ett levande Hagalund, Solna ABF och, naturligtvis, Solna Folkets Hus.

Herta älskade Sverige. Men, som talesättet lyder, den man älskar den agar man. Och när Herta fann fel, då agade hon, och hon kunde vara skarp i sin kritik. Men i grunden förblev kärleken till Sverige orubbad, och främst gällde den folkbildningen och de svenska folkrörelserna. Och där gjorde Herta unika och stora insatser.

I Solna stadsbibliotek anordnade ABF genom Herta sedan flera år vad hon döpte till ”Wienercafé”. De innehöll växelvis samhällsfrågor med kvalificerade deltagare, växelvis kulturella program, oftast klassisk musik, som förnämligt introducerades av Herta. Wienercaféerna lockade en stor fast publik som till en ringa penning bjöds på kaffe och Sachertårter.

I Solna Folkets Hus anordnades nästan från starten 2014 en serie benämnd ”Det goda samtalet” med Herta som initiativtagare och samtalsledare. Intressanta personer från Hertas enorma kontaktnät bjöds in för att berätta om sig själva och sedan ställa sig till förfogande för

att ge svar på nyfikna frågor. Dessa program drog en ny publik till Solna Folkets Hus och blev av stort värde för verksamhetens utveckling. Den största publiksuccén kom när rockartisten Jerry Williams, uppvuxen i Huvudsta i en familj av kommunister och bekant sedan barndomen med Herta, under en dryg timme berättade om sig själv. En entusiastisk publik om uppemot 150 personer fick plats, säkert nästan lika många fick avvisas i entrén.

Vad var det som gjorde Herta Fischer till en så unik och så populär person? Visst var hon udda, den lilla sirliga damen med ramsvart hår och starkt målade läppar som på superkorrekt svenska men med tydlig tysk brytning engagerat berättade om klassisk musik eller presenterade personerna i en debattpanel. Jag tror det mycket handlar om respekt, respekt för Hertas vilja att sprida kunskap och djupare förståelse för människor, för kultur och för själva tillvaron.

Vi förstod att Herta senare år hade det tungt. Hon hade värk i lederna, problem med balansen och andra förtretligheter som hör åldrandet till. Ett svårt slag var ende sonens död för något år sedan. Och när man blir så gammal som Herta är det oundvikligt att gamla och nära vänner dör bort. En stor glädje hade hon dock i sondottern Nina och hennes familj.

Herta Fischer hade en okuvlig vilja. Redan hade hon planerat för vårens ”Wienercaféer” och ”Det goda samtalet”. Hon ville göra meningsfulla saker. Och nog kunde Herta se tillbaka på ett liv fyllt av mening.

Herta Fischer var en framstående konsertpianist. Sedan flera år hade hennes förvärkta händer hindrat henne att utöva sitt yrke. Men att hon fortfarande verkligen kunde spela piano kan man höra i en återutsändning den 26 januari av programmet ”Herta Fischers livgivande piano” från 2014. Det är lätt att hitta på nätet i SR P2 Dokumentär. Programmet rekommenderas!

Lars Göransson

Fd ordförande för Solna Folkets Hus